

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології та ботаніки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
екології та ботаніки

В.Г. Скляр
“ 15 ” 07 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

19 ЗАПОВІДНА СПРАВА

Спеціальність: 101 «Екологія»

Освітня програма: «Екологія» перший рівень (бакалаврський) вищої освіти

Факультет: *Агротехнологій та природокористування*

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з *Заповідної справи* для студентів спеціальності: 101 Екологія.

Розробник: к. б. н., доцент кафедри екології та ботаніки

Скляр Ю.Л. _____

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри екології та ботаніки

Протокол від 11 червня 2020 року № 17

Завідувач кафедри _____

В.Г. Скляр

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____

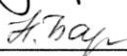
В.Г. Скляр

Декан факультету _____

І.М. Коваленко

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____

Н.М. Бараник

Зареєстровано в електронній базі: дата: 25.06. 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5/3,0	Галузь знань: 10 Природничі науки	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 101 Екологія	Рік підготовки: 2020-2021-й	
Змістових модулів: 2		Курс	
		3	4
Загальна кількість годин – 105/90		Семестр	
		5-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4		Лекції	
		26 год.	6 год.
	Практичні, семінарські		
	26 год.	6 год.	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
53 год.	78 год.		
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 49,5/50,5 (52/53)

для заочної форми навчання – 13,3/ 86,7 (12/78)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: дисципліни «Заповідна справа» полягає в набутті теоретичних знань та практичних навичок щодо організації, планування й здійснення природоохоронної діяльності в межах територій України, що мають статус особливої охорони, в тому числі діючих, створенні нових об'єктів природно-заповідного фонду та формуванні екологічної мережі України.

Завдання: полягає в тому, щоб навчити студента володіти теоретичними знаннями та практичними навичками з питань та положень, які необхідні для організації робіт щодо створення та ефективного функціонування природно-заповідних об'єктів різних категорій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- ✓ історію і перспективи природно-заповідної справи,
- ✓ сучасний стан заповідної справи в Україні та світі,
- ✓ заповідну мережу України і Сумської області,
- ✓ значення заповідної справи у збереженні біорізноманіття,
- ✓ основні принципи охорони природи на державному та міжнародному рівні,
- ✓ статус, категорії, типи природоохоронних об'єктів, їх завдання та функції,
- ✓ екологічні, юридичні та економічні засади функціонування заповідних об'єктів,
- ✓ основи створення Європейської та Національної екомережі,
- ✓ порядок створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України,
- ✓ вимоги, правила проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі,
- ✓ систему відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд,
- ✓ вимоги до організації та ведення моніторингу за популяціями видів різних рангів охорони на територіях природно-заповідного фонду,

- ✓ заходи спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.
- ✓ роль громадськості у створенні об'єктів ПЗФ та контролі дотримання природоохоронного законодавства на їх територіях.

ВМІТИ :

- ✓ обґрунтувати необхідність створення заповідного об'єкта та віднесення його до певної категорії,
- ✓ оцінити поліфункціональну роль і пріоритетні цінності природо-заповідного об'єкта,
- ✓ вести моніторинг, в тому числі за популяціями видів різних рангів охорони, на територіях природно-заповідного фонду,
- ✓ вести державний кадастр природно-заповідних об'єктів,
- ✓ проводити науково-дослідну роботу на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, оцінювати та узагальнювати її результати,
- ✓ оцінити стан заповідної справи у конкретній адміністративній одиниці та відобразити її роль в екологічній мережі України,
- ✓ розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.
- ✓ працювати з законодавчою базою в галузі природно-заповідного фонду,
- ✓ організовувати проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі,
- ✓ формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства у галузі заповідної справи,
- ✓ спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня,
- ✓ оцінювати якість виконуваних робіт,
- ✓ використовувати різні засоби інформування громадськості щодо стану збереженості та дотримання природоохоронного законодавства на територіях, що мають природоохоронний статус.

Програмні результати навчання за дисципліною:

01.

/

13.

15.

16.

17.

20.

22.

23.

24.

3. Програма навчальної дисципліни затверджена Вченою радою СНАУ, протокол № 15 від 30.06.2020 р.

МОДУЛЬ 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду

Змістовий модуль 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду.

Вступ.

Заповідна справа – пріоритет сучасної природоохоронної політики.

Мета, завдання, структура, об'єкт і методи навчальної дисципліни.

Біорізноманіття та його значення. Роль заповідної справи у збереженні біорізноманіття загалом та популяцій видів із природоохоронним статусом, зокрема

Стан заповідної справи в Україні та закордоном. Історія заповідної справи та перспективи її розвитку в Україні. Основні етапи розвитку заповідної справи: світогляд давніх українців як витоки природоохоронних знань; утилітарний етап заповідання; заповідна справа у незалежній Україні. Заповідна справа як всесвітня стратегія сталого розвитку.

Фундатори заповідної справи в Україні та світі. Головні українські природоохоронні школи.

Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.

Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи: державного, регіонального, місцевого рівня.

Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Ознайомлення з охороною природних екосистем на прикладі об'єктів та територій природно-заповідного фонду різних категорій.

Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду. Управління природно-заповідним фондом. Позначення меж природно-заповідних територій та об'єктів на місцевості. Природоохоронний режим. Регуляція антропогенних навантажень. Заносні види та інвазії як проблема територій та акваторій, що підлягають особливій охороні. Інформування громадськості про правові засади розвитку заповідної справи в Україні.

Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування.

Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління, громадський контроль. Природоохоронні об'єкти загальнодержавного, та місцевого значення.

Оцінка сучасної мережі природоохоронних об'єктів в Україні та головних підсумків їх діяльності. Перспективні території, запроектовані для створення природоохоронних об'єктів загальнодержавного та місцевого значення.

Різноманітність та характеристика різних категорій природно-заповідного фонду України: біосферні резервати (заповідники); національні природні парки; заказники; пам'ятки природи; регіональні ландшафтні парки; заповідні урочища; ботанічні сади; дендрологічні парки; зоологічні парки; парки - пам'ятки садово-паркового мистецтва. Природно-заповідні об'єкти Сумської області. Природні об'єкти, території та акваторії, що підлягають особливій охороні поза межами природно-заповідного фонду, їх завдання та загальна природоохоронна роль..

Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.

Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Підготовка і подання клопотань. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду.

Зміна меж, категорій та скасування статусу територій природно-заповідного фонду. Резервування природних територій: сутність, необхідність, принципи та державні заходи; характеристика зарезервованих природних територій; роль землекористувачів у процесі резервування природних територій. Інші заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі

Громадські слухання щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

МОДУЛЬ 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи

Змістовий модуль 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи.

Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень

Загальні питання організації наукових досліджень на природно-заповідних об'єктах. Основні завдання та напрями науково-дослідної роботи на заповідних об'єктах.

Державний кадастр територій природно-заповідного фонду. Зміст, порядок ведення та документальне оформлення кадастру.

Літопис природи. Наукова робота в межах установ природно-заповідного фонду Сумської області. Вимоги до організації та ведення моніторингу за

популяціями видів різних рангів охорони на об'єктах і територіях природно-заповідного фонду.

Головні напрями природоохоронних дій (екологічний, заповідний, соціально-політичний, еколого-освітній, філософський і психологічний). Інформування громадськості про результати, організацію реалізацію наукової роботи на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.

Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів

Особливості формування природоохоронної й екологічної освіти на базі територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Мета та компоненти освітньо-виховної діяльності організацій природно-заповідного фонду. Методи та форми проведення освітньо-виховної діяльності. Організаційні форми освітньо-виховної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду.

Права громадян з питань використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Створення та функціонування музеїв природи в заповідних об'єктах.

Ознайомлення з культурно-просвітницькою роботою установ природно-заповідного фонду Сумської області. Закордонний досвід культурно-просвітницької роботи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.

Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення

Організація охорони природно-заповідного фонду. Склад і повноваження служби державної охорони природно-заповідного фонду. Забезпечення виконання норм і вимог екологічного законодавства на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд та законодавства про охорону рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин.

Участь громадськості у контролі за додержанням природоохоронних режимів на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.

Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів

Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони. Поняття про Європейську екологічну мережу. Мережа Natura 2000 та її аналог в Україні. Бернська конвенція, Червоні списки Міжнародного союзу охорони природи. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення. Директива ЄС «Про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори» та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усь о- го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	л аб	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду.												
Змістовий модуль 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду.												
Вступ.	8	2	-	-	-	6	10					10
Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.	12	2	2	-	-	8	13	2	2	-	-	9
Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування.	26	6	16	-	-	4	15	4	2	-	-	9
Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	12	2	4	-	-	6	12	-	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	58	12	22	-	-	24	50	6	6	-	-	38
Разом за модуль 1	58	12	22	-	-	24	50	6	6	-	-	38
Модуль 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи												
Змістовий модуль 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи.												
Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень	14	4	4	-	-	6	10	-	-	-	-	10

Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів	12	4	-	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення	9	2	-	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів	12	4	-	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	47	14	4	-	-	29	40	-	-	-	-	40
Разом за модуль 2	47	14	4	-	-	29	40	-	-	-	-	40
Усього годин	105	26	26	-	-	53	90	6	6	-	-	78

**5. Теми та план лекційних занять
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. 1. Біорізноманіття та його значення 2. Моральне ставлення до природи – вимога сьогодення. 3. Зміст та визначення заповідної справи. 4. Об'єкти заповідної справи.	2
2	Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні. 1. Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи.	2

	<p>2. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>3. Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду.</p>	
3	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (1 частина)</p> <p>1. Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління.</p> <p>2. Природні заповідники.</p> <p>3. Біосферні заповідники.</p> <p>4. Національні природні парки.</p> <p>5. Регіональні ландшафтні парки.</p>	2
4	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (2 частина)</p> <p>1. Заказники.</p> <p>2. Пам'ятки природи.</p> <p>3. Заповідні урочища.</p>	2
5	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (3 частина)</p> <p>1. Ботанічні сади.</p> <p>2. Дендрологічні парки.</p> <p>3. Зоологічні парки.</p> <p>4. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.</p>	2
6	<p>Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>1. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>2. Підготовка і подання клопотань. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень.</p> <p>3. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>4. Зміна меж, категорій та скасування статусу територій природно-заповідного фонду.</p>	2
7	<p>Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень. (1 частина)</p> <p>1. Загальні питання організації наукових досліджень на природно-заповідних об'єктах.</p> <p>2. Основні завдання та напрями науково-дослідної роботи на заповідних об'єктах.</p> <p>3. Літопис природи.</p>	2
8	<p>Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень. (2 частина)</p> <p>1. Державний кадастр територій природно-заповідного фонду.</p>	2

	2. Зміст порядок ведення та документальне оформлення кадастру.	
9	Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів. (1 частина) 1. Особливості формування природоохоронної й екологічної освіти на заповідних територіях. 2. Мета та компоненти освітньо-виховної діяльності організацій ПЗФ. 3. Методи та форми проведення освітньо-виховної діяльності. 4. Організаційні форми освітньо-виховної діяльності.	2
10	Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів. (2 частина) 1. Ознайомлення з культурно-просвітницькою роботою установ природно-заповідного фонду Сумської області. 2. Закордонний досвід культурно-просвітницької роботи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.	2
11	Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення. 1. Організація охорони природно-заповідного фонду. 2. Служба державної охорони природно-заповідного фонду. 3. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.	2
12	Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. (1 частина) 1. Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони. 2. Поняття про Європейську екологічну мережу. 3. Мережа Natura 2000 та її аналог в Україні.	2
13	Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. (2 частина) 1. Бернська конвенція. 2. Червоні списки Міжнародного союзу охорони природи. 3. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення.	2
	Разом	26

**5. Теми та план лекційних занять
(для заочної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні. 1. Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи. 2. Сучасна мережа заповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. 3. Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду.	2
2	Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (1 частина) 1. Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління. 2. Природні заповідники. 3. Біосферні заповідники. 4. Національні природні парки. 5. Регіональні ландшафтні парки.	2
3	Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (2 частина) 1. Заказники. 2. Пам'ятки природи. 3. Заповідні урочища.	2
	Разом	6

**6. Теми практичних занять
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розгляд загальних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».	2
2	Практичне (натурне) вивчення різноманітності та особливостей територій та об'єктів ПЗФ Сумської області.	6
3	Вивчення режимів, структури, статусу й завдань територій та об'єктів ПЗФ різних категорій.	6
4	Порівняльний аналіз якісних та кількісних показників ПЗФ України та Сумської області.	4
5	Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	4

6	Ознайомлення з порядком ведення державного кадастру об'єктів ПЗФ.	4
	Разом	26

6. Теми практичних занять (для заочної форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розгляд загальних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».	2
2	Вивчення режимів, структури, статусу й завдань територій та об'єктів ПЗФ різних категорій.	2
3	Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	2
	Разом	6

7. Самостійна робота (для денної форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ.	6
2	Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.	8
3	Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування.	4
4	Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	6
5	Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень.	6
6	Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів.	8
7	Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення.	7
8	Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів	8
	Разом	53

7. Самостійна робота (для заочної форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ.	10
2	Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.	9
3	Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування.	9
4	Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	10
5	Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень.	10
6	Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів.	10
7	Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення.	10
8	Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів	10
	Разом	78

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою.

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.

1.3. *Практичні*: експеримент, лабораторна робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. *Аналітичний*

2.2. *Методи синтезу*

2.3. *Індуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. *Частково-пошуковий (евристичний)*

3.2. *Репродуктивний*

3.3. *Пояснювально-демонстративний*

4. **Активні методи навчання** - використання технічних засобів навчання, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої

професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання конспектів лекцій.

Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних та Інтернет-технологій, інтерактивних електронних таблиць, діалогове навчання, використання MOODLE, GOOGLE CLASSROOM та ін.).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - результати виконання та захисту лабораторних робіт;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - виконання аналітично-розрахункових завдань;
 - написання рефератів, звітів;
 - результати тестування;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти (для денної форми навчання)

Поточне тестування та самостійна робота								СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Модуль 1 – 35 балів				Модуль 2 – 35 балів							
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
Вст.	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	85 (70+15)	15	100
5	10	10	10	8	9	9	9				

10. Розподіл балів, які отримують студенти (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота								СРС	Разом за модулі та СРС	Сума
Модуль 1 0-35 балів				Модуль 2 0-35 балів						
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Вст.	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100 (70+30)	100
5	10	10	10	8	9	9	9			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Структура природно-заповідного фонду та методичні аспекти ведення кадастрових робіт / В.Г. Скляр, Ю.А. Злобін, І.І. Кураш, Ю.М. Возний, Ю.Л. Скляр / науково-методичний посібник. – Суми: СНАУ, 2008. – 121 с.
2. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних робіт за темою «Природно-заповідний фонд України та Сумської області» / В.Г. Скляр, Ю.А. Злобін, Ю.Л. Скляр / Суми: Сумський національний аграрний університет, 2011. – 80 с.
3. Природно-заповідна справа (Natural reserves). / В.Г. Скляр, Г.О. Клименко / Навчальний посібник англійською мовою. – Суми: СНАУ, 2018. – 120 с.
4. Заповідна справа. / В.Г. Скляр, Ю.Л. Скляр / Курс лекцій для студентів спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання. – Суми: СНАУ, 2019. – 130 с
5. Заповідна справа. / Ю.Л. Скляр / Методичні вказівки для лабораторно-практичних робіт студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування, спеціальності 101 «Екологія», освітнього ступеня «Бакалавр», денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2019. – 109 с.
6. Заповідна справа. / Ю.Л. Скляр / Методичні вказівки для самостійної роботи для студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування спеціальності 101 «Екологія», освітнього ступеня «Бакалавр», денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2019. – 52 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Закон України про природно-заповідний фонд України. - Відомості Верховної Ради України, № 34, 25.08.1992. - с 130-1155.
2. Давиденко, В. М. Заповідна справа [Текст] : навч. посіб. для студ. екол., біол., природн., лісівн., агрон., зооінж. фак. вищих навч. закл. III, IV рівнів акред. / В. М. Давиденко – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.
3. Заповідна справа в Україні [Текст] : Навч. посібник / За заг. ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. – 306 с. – ISBN 966-95365-6-1
4. Стойко С, Гадач Е., Шимон Т., Михалик С. Заповідні екосистеми Карпат. - Львів: Світ, 1991.-248 с.
5. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. – 448 с. + 48 кольор. с.
6. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / [уклад.: Р.В. Бойченко, В.В. Вертель, О.Ю. Карлюкова та ін.]. – 2-е вид., випр. та допов. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. – 96 с.
7. Андриенко Т.Л., Плюта П.Г., Прядко Е.И., Каркуциев Г.Н. Социально-экологическая значимость природно-заповедных территорий Украины. - К.: Наукова думка, 1991. - 156 с.
8. Червона книга України. Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 600 с.
9. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 900 с.
10. Перспективная сеть заповедных объектов Украины (под общ. ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко). - К., Наукова думка, 1987. - 292 с.
11. Розбудова екомережі України (наук. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко). -К., 1999.-127 с.
12. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1999 році. - К.: вид-во Раєвського, 2000. - 184 с.
13. Сборник международных конвенций в области охраны окружающей среды. - Львов: Экоправо, 1999. - 303 с.
14. Концепція збереження біологічного різноманіття України. - К., 1998.- 16 с.
15. Всеєвропейська Стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. (Підготовлена Радою Європи у співпраці з Європейським Центром Збереження Природи. Представлена Радою Європи на конференції Міністрів "Довкілля для Європи" у Софії 23-25 жовтня 1995 р.) - К., 1998. - 52 с

16. Леоненко В.Б., Попович С.Ю., Клестов М.Л., Осипова М.О., Бардіна І.М.. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення. Довідник. - К., 1999. - 239 с
17. Програма перспективного розвитку заповідної справи в Україні ("Заповідники"). - Голос України, № 232(982)/ 7.12.1994
18. Кукурудза М. Менеджмент національних парків. - Львів: видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. - 124 с.
19. Заповідники і національні природні парки України. - К.: Вища школа, 1999.-231 с
20. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. - К.: Інтерекоцентр, 1997. - 713 с
21. Екологічні проблеми пониззя Дунаю, біорізноманіття та біоресурси озерно-болотного ландшафту дельти (за ред. Харченко Т.А.). -К.: Інтерекоцентр, 1998. - 92 с
22. Сохранение биологического разнообразия // Программа действий. Повестка дня на 21 век и другие документы конференции в Рио-де-Жанейро в популярном изложении. - Женева: Центр "За наше будущее", 1993. - с. 26-27.
23. Клестов М.Л. Регіональні ландшафтні парки України. Довідник. -К., 1999.-120 с.

Допоміжна

1. Конвенція про біологічне різноманіття: Громадська обізнаність і участь (під ред. Т.В. Гардашук). - К.: Стилос, 1997. - 154 с
2. Третяк А.М. Методичні рекомендації "Особливості землеустрою національних природних парків". - Чернівці: Чернівецький філіал Інституту землеустрою УААН, 1994.- 90 с
3. Чернявський М.В., Кукурудза М.М., Рожко І.М. Методичні вказівки для проведення практики з курсу "Менеджмент природоохоронних територій". - Львів, 1999. - 40с.
4. Стойко СМ., Мілкіна Л.І., Тасенкевич Л.О. та ін. Природа Карпатського національного парку. - К.: Наукова думка, 1993. - 214с.
5. Природно-заповідний фонд Української РСР. - К.: Наукова думка, 1980.-260 с.
6. Дедю И.И. Экологический энциклопедический словарь. - Кишинев: Глав. ред. МСЭ, 1990. - 408 с.
7. Лебединський Ю.П., Потравний СМ., Краснянський Б.Ю. Управління природокористуванням. - К.: Урожай, 1987. - 254 с.
8. Пріоритетні питання ведення кадастру природно-заповідного фонду України / Скляр В.Г., Возний Ю.М., Скляр Ю.Л., Медина Т.В. // Вісник» СНАУ. Серія «Агрономія і біологія». – 2010. – Вип. 4 (19). – С. 10-15.

9. Злобин Ю.А., Скляр В.Г., Клименко А.А. Популяції рідких видів рослин: теоретическіе основи и методика изучения. Суми: Університетська книга, 2013. – 439 с.
10. Створення нових територій природно-заповідного фонду як важливий складник розбудови структурних елементів екомережі поліської частини Сумської області / Скляр В.Г., Скляр Ю.Л. // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2014. - № 13 (290) Серія: Біологічні науки – С. 61 – 66.
11. Віталітетна структура ценопопуляцій *Trapa natans* L. s.l. в національному природному парку «Деснянсько-Старогутський» / Скляр Ю.Л. // Вісник Черкаського університету. – 2015. - № 2 (335), Серія: Біологічні науки – С. 96 – 102.
12. Скляр Ю.Л. Проблеми і перспективи розбудови екологічної мережі України. – Сталий людський розвиток місцевих громад. – Київ, 2015. – С. 267 – 272.
13. Укріплення структурних елементів екомережі східної частини Новгород-Сіверського Полісся за рахунок створення нових природно-заповідних об'єктів / Скляр Ю.Л., Скляр М.Ю. // Вісник Черкаського університету. – 2016. - № 1, Серія: Біологічні науки – С. 90 – 97.
14. Структура флори деяких груп рослин регіонального ландшафтного парку «Сеймський» / І.Зубцова, Ю. Скляр // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2017. - № 13 (362). Серія: Біологічні науки. – С. 39 – 44.
15. Заказник «Городище»: його історико-культурна спадщина та стан природних комплексів / Скляр В.Г., Скляр Ю.Л., Шерстюк М.Ю. // Вісник СНАУ. Серія «Агрономія та біологія». – 2018. - Вип. 9 (36). – С. 72 – 75.
16. Біорізноманіття проектованого заказника «Каліївський» / Скляр В.Г., Ємець О.М., Скляр Ю.Л. // Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні : Прикладні аспекти моніторингу та охорони біорізноманіття / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 16. Т. 3. – Київ; Чернівці : Друк Арт, 2020. – С. 441-444.

13. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> - Закон України «Про природно-заповідний фонд України»
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text> - Закон України «Про Червону книгу України»
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1286-2002-п#Text> - Кабінет Міністрів України Постанова від 29 серпня 2002 р. № 1286 «Про затвердження Положення про Зелену книгу України»

4. <https://studfile.net/preview/5472999/> - Попович С.Ю. Природно-заповідна справа: Навчальний посібник. - К.: Аріс-тей, 2007. – 480 с.
5. http://www.zapovidnyk.org/p/blog-page_4893.html - Сайт Всеукраїнської громадської організації «Асоціація природоохоронних територій України».
6. <https://www.iucnredlist.org> – Сайт The IUCN Red list of threatened species.
7. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_032 - Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Берн, 19 вересня 1979 року.

